

نظام اقتصادی اسلام

مبانی، اهداف، اصول راهبردی و اخلاق

سید حسین میرمعزی

فهرست اجمالی

پیشگفتار..... ۲۷

مقدمه..... ۳۱

فصل مقدماتی: مفهومی ها و کلیات..... ۳۳

بخش اول: مبانی بینشی نظام اقتصادی..... ۵۷

فصل اول: معرفت شناسی..... ۶۱

فصل دوم: خداشناسی (رابطه خداوند با جهان، طبیعت و انسان)..... ۷۵

فصل سوم: جهان شناسی..... ۹۷

فصل چهارم: انسان شناسی..... ۱۱۱

فصل پنجم: جامعه شناسی در نگرش اسلامی..... ۱۲۱

ضمیمه بخش اول: مبانی معرفت شناختی از دیدگاه اسلامی..... ۱۳۵

بخش دوم: هدف های کلان نظام اقتصادی اسلام..... ۱۴۹

فصل اول: مفهوم سعادت و هدف غایی نظام اقتصادی اسلام..... ۱۶۱

فصل دوم: هدف های میانی نظام اقتصادی اسلام..... ۱۷۵

فصل سوم: هدف های عملیاتی نظام اقتصادی اسلام..... ۱۸۹

فصل چهارم: ارتباط هدف ها و مقایسه آن با هدف های نظام سرمایه داری..... ۱۹۹

بخش سوم: اصول راهبردی..... ۲۰۹

فصل اول: حاکمیت مصالح فرد و جامعه در حوزه اقتصاد..... ۲۱۳

فصل دوم: آزادی‌ها و مسئولیت‌های اقتصادی مردم..... ۲۴۵

فصل سوم: دولت در نظام اقتصادی اسلام..... ۲۷۱

فصل چهارم: مالکیت مختلط..... ۳۰۷

فصل پنجم: توزیع ثروت‌ها و درآمدها در نظام اقتصادی اسلام..... ۳۳۹

فصل ششم: تحریم ربا (بهره)..... ۴۰۱

فصل هفتم: رقابت و تعاون..... ۴۱۹

بخش چهارم: اخلاق اقتصادی و کارکرد آن در نظام اقتصادی اسلام..... ۴۴۹

فصل اول: مفهوم‌ها و کلیات..... ۴۵۷

فصل دوم: اخلاق اقتصادی اسلام..... ۴۶۹

فصل سوم: کارکرد اخلاق اقتصادی در نظام اقتصادی اسلام..... ۵۳۱

فصل پایانی: مقایسه نتیجه‌ها..... ۵۳۹

کتابنامه..... ۵۴۵

فهرست آیات..... ۵۶۵

فهرست روایات..... ۵۸۳

نمایه..... ۵۸۵

نمایه موضوعی..... ۵۹۳

فهرست تفضیلی

پیشگفتار..... ۲۷

مقدمه..... ۳۱

فصل مقدماتی: مفهوما و کلیات..... ۳۳

تعریف نظام..... ۳۳

انواع نظام‌ها..... ۳۴

تعریف نظام اقتصادی..... ۳۵

دو نگرش به نظام اقتصادی..... ۳۹

روش‌های مطالعه نظام‌های اقتصادی..... ۴۱

۱. روش بررسی تاریخی..... ۴۱

۲. روش بررسی عملکردی..... ۴۱

۳. روش بررسی تحلیلی..... ۴۱

رابطه نظام اقتصادی با سایر مقولات اقتصادی..... ۴۱

رابطه نظام اقتصادی، حقوق و اخلاق..... ۴۱

رابطه نظام اقتصادی و علم اقتصاد..... ۴۳

نظام اقتصادی اسلام..... ۴۵

یک. مفهوم الگو در تعریف نظام اقتصادی اسلام..... ۴۷

دو. الگوهای رفتاری و الگوهای روابط..... ۴۷

سه. شرکت کنندگان در نظام اقتصادی.....	۴۸
چهار. منابع.....	۴۸
پنج. مبانی بینشی.....	۴۸
شش. هدف‌ها.....	۴۹
هفت. اصول راهبردی.....	۵۰
دو ویژگی اساسی نظام اقتصادی اسلام.....	۵۰
یک. نظام اقتصادی اسلام نظامی دستوری.....	۵۰
دو. نظامی مبتنی بر مبانی بینشی اسلامی.....	۵۱
روش کشف نظام اقتصادی اسلام.....	۵۱
۱. منابع کشف نظام اقتصادی اسلام.....	۵۲
۲. عناصر نظام اقتصادی اسلام.....	۵۳
۳. روش استنباط مبانی بینشی، اصول راهبردی و هدف‌های نظام اقتصادی.....	۵۵
بخش اول: مبانی بینشی نظام اقتصادی.....	۵۷
مقدمه.....	۵۹
فصل اول: معرفت‌شناسی.....	۶۱
۱. انواع واقعیت.....	۶۳
۲. انواع شناخت.....	۶۳
۳. مفهوم‌های ارزشی.....	۶۶
۴. ابزار شناخت.....	۶۹
۵. منابع شناخت.....	۶۹
۶. ارزش شناخت.....	۷۰
فصل دوم: خداشناسی (رابطه خداوند با جهان، طبیعت و انسان).....	۷۵
الف) رابطه خداوند با جهان هستی.....	۷۷
۱. خالق.....	۷۷
۲. محیی.....	۷۷
۳. مالک.....	۷۸
۴. مُلک.....	۷۸

۵.	ربّ.....	۷۹
۶.	حافظ.....	۷۹
۷.	مراقب.....	۷۹
۸.	محیط.....	۸۰
۹.	قیوم.....	۸۱
۱۰.	فعال ما یشاء.....	۸۱
۱۱.	هادی (تکوینی).....	۸۲
۱۲.	عادل.....	۸۲
	آفرینش موزون جهان هستی.....	۸۳
	افاضه وجود براساس قابلیت‌ها.....	۸۳
	عدالت در جزا و پاداش.....	۸۴
	(ب) رابطه خداوند با انسان‌ها.....	۸۵
۱.	ولی.....	۸۵
۲.	هادی (تشریعی).....	۸۵
۳.	رزاق.....	۸۷
۴.	رحمان و رحیم.....	۸۹
۵.	غفار و تواب.....	۹۰
۶.	شاکر.....	۹۰
۷.	وکیل.....	۹۱
۸.	نصیر.....	۹۲
۹.	شهید.....	۹۳
۱۰.	سریع الحساب والعقاب.....	۹۳
	تفاوت خداشناسی در اسلام و لیبرالیزم.....	۹۴
	فصل سوم: جهان‌شناسی	۹۷
	(الف) هدف‌داری.....	۹۹
	(ب) حرکت به‌سوی خداوند.....	۱۰۰
	(ج) اختصاص به انسان.....	۱۰۰
	(د) برخورداری از خزائن غیبی.....	۱۰۱

.....	۱۰۵	ه) محل آزمایش
.....	۱۰۷	و) برخورداری از نظام متقن علی و معلولی
.....	۱۰۸	تفاوت جهان‌شناسی از دیدگاه اسلام و سرمایه‌داری
.....	۱۱۱	فصل چهارم: انسان‌شناسی
.....	۱۱۱	الف) هدف آفرینش انسان
.....	۱۱۲	ب) دو بعدی بودن انسان
.....	۱۱۴	ج) مختار بودن انسان
.....	۱۱۶	د) ارزش‌های اخلاقی انسان
.....	۱۱۸	ه) خلیفه بودن انسان
.....	۱۲۰	تفاوت انسان‌شناسی از دیدگاه اسلام و سرمایه‌داری
.....	۱۲۱	فصل پنجم: جامعه‌شناسی در نگرش اسلامی
.....	۱۲۲	الف) فرد و جامعه از دیدگاه قرآن
.....	۱۲۸	ب) سنت‌های الهی حاکم بر جوامع انسانی
.....	۱۲۸	۱. سنت نیک‌بختی و بدبختی جوامع
.....	۱۲۹	۲. تقوا، سبب نزول برکات الهی
.....	۱۳۰	۳. شکر، سبب فزونی نعمت‌ها
.....	۱۳۱	۴. عدل، سبب افزایش برکات
.....	۱۳۲	تفاوت نگرش اسلام و لیبرالیسم
.....	۱۳۴	خاتمه
.....	۱۳۵	ضمیمه بخش اول: مبانی معرفت‌شناختی از دیدگاه اسلامی
.....	۱۳۵	اثبات واقعیت
.....	۱۳۷	انواع واقعیت
.....	۱۳۷	امکان شناخت
.....	۱۳۸	انواع شناخت
.....	۱۴۱	ابزار شناخت
.....	۱۴۲	حس
.....	۱۴۲	عقل
.....	۱۴۳	قلب

۱۴۳.....	منابع شناخت.....
۱۴۳.....	ارزش شناخت.....
۱۴۴.....	معیار بازشناسی شناخت‌های حصولی.....
۱۴۵.....	ارزشیابی قضایای اخلاقی و حقوقی.....
۱۴۶.....	معیار بازشناسی علوم حضوری.....
۱۴۷.....	مناشی خطا در علوم حضوری.....
۱۴۷.....	تفسیر ناصحیح از علم حضوری.....
۱۴۸.....	خلط مثال متصل با مثال منفصل.....
۱۴۸.....	راه‌های پی بردن به خطا در علم حضوری.....
۱۴۸.....	۱. ارجاع شهود مشوب به خطا به شهود معصوم.....
۱۴۸.....	۲. توزین شهود مشوب به خطا با اصول برهانی حکمت متعالیه و عرفان نظری.....
۱۴۹.....	بخش دوم: هدف‌های کلان نظام اقتصادی اسلام.....
۱۵۱.....	مقدمه.....
۱۶۱.....	فصل اول: مفهوم سعادت و هدف غایی نظام اقتصادی اسلام.....
۱۶۱.....	سعادت فرد.....
۱۶۲.....	تحلیل لذت و سعادت.....
۱۶۸.....	سعادت جامعه.....
۱۶۹.....	زندگی گوارا.....
۱۷۲.....	هدف غایی نظام اقتصادی اسلام.....
۱۷۵.....	فصل دوم: هدف‌های میانی نظام اقتصادی اسلام.....
۱۷۶.....	الف) عدالت اقتصادی.....
۱۷۶.....	اهمیت عدالت اجتماعی.....
۱۷۸.....	مفهوم عدالت اقتصادی.....
۱۷۹.....	مؤلفه‌های عدالت اقتصادی.....
۱۸۰.....	ب) امنیت اقتصادی.....
۱۸۰.....	۱. مفهوم امنیت و امنیت اقتصادی.....
۱۸۱.....	۲. ابعاد امنیت و امنیت اقتصادی.....

ج) بارور کردن استعدادهای طبیعت برای پیشرفت زندگی بشر..... ۱۸۴

فصل سوم: هدف‌های عملیاتی نظام اقتصادی اسلام..... ۱۸۹

وضعیت مطلوب متغیرهای کلان در اقتصاد متعارف..... ۱۹۱

وضعیت مطلوب متغیرهای کلان از دیدگاه اسلامی..... ۱۹۳

هدف‌های عملیاتی متناسب با عدالت اقتصادی..... ۱۹۴

هدف‌های عملیاتی متناسب با امنیت اقتصادی..... ۱۹۴

هدف‌های عملیاتی متناسب با امنیت اقتصادی داخلی..... ۱۹۵

هدف‌های عملیاتی متناسب با امنیت اقتصادی خارجی..... ۱۹۶

فصل چهارم: ارتباط هدف‌ها و مقایسه آن با هدف‌های نظام

سرمایه‌داری..... ۱۹۹

هدف‌های اقتصادی و معنوی نظام اقتصادی اسلام..... ۲۰۱

هدف‌های نظام اقتصادی و هدف‌های سایر نظام‌های اسلامی..... ۲۰۳

تفاوت هدف‌های میانی نظام اقتصادی اسلام و سرمایه‌داری..... ۲۰۴

۱. تفاوت در هدف غایی..... ۲۰۵

۲. تفاوت در هدف‌های غیراقتصادی..... ۲۰۶

۳. تفاوت در مفهوم سعادت و رفاه مادی فرد..... ۲۰۶

۴. تفاوت در اهمیت عدالت در مقابل رشد..... ۲۰۷

بخش سوم: اصول راهبردی..... ۲۰۹

مقدمه..... ۲۱۱

فصل اول: حاکمیت مصالح فرد و جامعه در حوزه اقتصاد..... ۲۱۳

مفهوم مصلحت..... ۲۱۵

مصلحت فرد..... ۲۱۸

تعریف نیاز و رابطه آن با مصلحت..... ۲۱۹

مصلحت جامعه..... ۲۲۷

نقش مصلحت در تنظیم رفتارها و روابط مردم..... ۲۲۸

نقش مصلحت در تنظیم روابط حکومت با مردم..... ۲۲۹

تراجم احکام و مصالح..... ۲۳۱

۲۳۳	۱. تزامم احکام
۲۳۴	۲. تزامم بین مصالح نظام
۲۴۰	۳. تزامم احکام و مصالح
۲۴۱	۳-۱. تزامم بین مصالح نظام و احکام تکلیفی الزامی
۲۴۱	۳-۲. تزامم بین مصالح نظام و احکام تکلیفی غیر الزامی
۲۴۴	حکم حکومتی و مصلحت
۲۴۵	فصل دوم: آزادی‌ها و مسئولیت‌های اقتصادی مردم
۲۴۶	مفهوم آزادی از دیدگاه اسلام
۲۴۷	آزادی برای که؟
۲۴۸	آزادی از چه؟
۲۵۰	آزادی برای چه؟
۲۵۰	قلمرو آزادی
۲۵۰	الف) قلمرو آزادی در نگاه اثباتی
۲۵۰	۱. حدود تکوینی
۲۵۰	۲. حدود غیر تکوینی
۲۵۱	ب) قلمرو آزادی در نگاه هنجاری (دیدگاه اسلام)
۲۵۲	فلسفه آزادی در اسلام
۲۵۳	قلمرو آزادی‌های اقتصادی مردم
۲۵۵	نسبت آزادی با مسئولیت
۲۵۶	مسئولیت‌های اقتصادی مردم
۲۵۷	رعایت قوانین حکومتی اسلام
۲۵۹	کمک به تحقق هدف‌های نظام اقتصادی اسلام
۲۶۱	مسئولیت مردم نسبت به اموال خود
۲۶۳	مسئولیت مردم نسبت به اموال یکدیگر
۲۶۵	احترام مال مسلم برای دولت
۲۶۸	کمک به رفع فقر
۲۶۸	پرداخت حقوقی که به مال تعلق می‌گیرد
۲۶۹	مسئولیت آباد نمودن زمین

۲۷۱.....	فصل سوم: دولت در نظام اقتصادی اسلام.....
۲۷۶.....	جایگاه دولت در نظام اقتصادی اسلام (دولت مصالح).....
۲۷۷.....	استدلال بر جایگاه دولت.....
۲۷۷.....	۱. فلسفه احکام و قوانین اسلام: تحقق مصلحت.....
۲۸۱.....	۲. اصل اولی: عدم ولایت.....
۲۸۲.....	مبنای «انسان‌شناختی» اصل عدم ولایت.....
۲۸۳.....	۱. آزادی فطری.....
۲۸۳.....	۲. خلافت مطلق الهی انسان.....
۲۸۴.....	تقریر «فقهی» اصل عدم ولایت.....
۲۸۵.....	۳. اصل ولایت دولت در محدوده مصالح.....
۲۸۷.....	نتیجه: ولایت در محدوده مصالح.....
۲۸۹.....	نقش دولت و مردم در تحقق مصالح جامعه.....
۲۹۰.....	وظایف دولت اسلامی (تحلیل عقلی براساس مصلحت).....
۲۹۱.....	۱. ارائه طرح عملی نظام اقتصادی اسلام.....
۲۹۱.....	۲. وضع قوانین و آیین‌نامه‌های اجرایی.....
۲۹۲.....	۳. سیاست‌گذاری.....
۲۹۲.....	۴. برنامه‌ریزی.....
۲۹۲.....	۵. اجرای قوانین و سیاست‌ها و برنامه‌ها.....
۲۹۲.....	۶. نظارت بر حسن اجرا و مجازات متخلفان.....
۲۹۳.....	۷. تصدی.....
۲۹۵.....	اندازه دولت اسلامی.....
۲۹۷.....	منابع مالی دولت.....
۲۹۷.....	۱. انقال.....
۲۹۸.....	۲. خمس.....
۲۹۸.....	۳. زکات.....
۲۹۹.....	۴. جزیه.....
۲۹۹.....	۵. خراج.....
۲۹۹.....	۶. مالیات‌های حکومتی.....

۳۰۰	۷. سایر درآمدها
۳۰۰	ویژگی‌های ساختار درآمدهای دولت
۳۰۲	اختیارات دولت اسلامی
۳۰۳	اول. گرفتن انواع مالیات
۳۰۳	دوم. اداره انفال و مشترکات
۳۰۵	سوم. تعیین مرزهای مالکیت دولتی و خصوصی
۳۰۵	۱. محدود یا ممنوع ساختن اسباب تملک
۳۰۶	۲. کنترل بازار
۳۰۶	۳. گرفتن مالیات‌های جدید
۳۰۷	فصل چهارم: مالکیت مختلط
۳۱۱	تعریف مالکیت (لغت، فلسفه و حقوق)
۳۱۳	ویژگی‌های مالکیت
۳۱۴	فلسفه مالکیت
۳۱۶	اقسام مالکیت
۳۱۷	۱. مالکیت خصوصی، هدف‌ها، اسباب و حدود
۳۱۷	دلایل پذیرش مالکیت خصوصی در اسلام
۳۱۸	اسباب مالکیت خصوصی
۳۲۰	حدود مالکیت خصوصی
۳۲۰	الف) حدود شرعی
۳۲۰	۱. حدود مالک
۳۲۰	۲. حدود ملک
۳۲۰	۳. حدود اسباب تملک
۳۲۱	۴. حدود آثار تملک
۳۲۱	۵. واجباتی که بر عهده مالک است
۳۲۱	ب) حدود حکومتی
۳۲۲	فلسفه حدود مالکیت خصوصی
۳۲۳	۱. رعایت مصالح مالک
۳۲۳	۲. رعایت مصالح فرد یا افراد دیگر

۳. رعایت مصالح اجتماعی..... ۳۲۴
۲. مالکیت عمومی..... ۳۲۶
- انواع مالکیت عمومی..... ۳۲۶
۱. مالکیت جمیع مسلمانان..... ۳۲۶
۲. مالکیت گروهی از مسلمانان..... ۳۲۷
- فلسفه مالکیت عمومی..... ۳۲۸
۳. مالکیت امام و دولت اسلامی..... ۳۲۸
- انواع اموالی که در اختیار دولت اسلامی است..... ۳۲۹
- فلسفه مالکیت امام و دولت اسلامی..... ۳۳۰
۱. تأمین مالی حکومت..... ۳۳۰
۲. حفظ استقلال دولت..... ۳۳۰
۳. تحقق عدالت اقتصادی در جامعه..... ۳۳۰
- ضوابط تبدیل مالکیت‌ها به یکدیگر..... ۳۳۱
۱. تبدیل مالکیت دولتی به خصوصی..... ۳۳۱
- الف) از طریق فروش..... ۳۳۱
- ب) اجاره به شرط تملیک..... ۳۳۲
- ج) جعاله..... ۳۳۲
- د) هبه..... ۳۳۲
- ه) احیا..... ۳۳۳
- و) حیازت..... ۳۳۳
۲. تبدیل مالکیت خصوصی به دولتی..... ۳۳۵
- الف) فروش..... ۳۳۵
- ب) هبه..... ۳۳۵
- ج) وقف و وصیت..... ۳۳۵
- د) بایر شدن اراضی آباد..... ۳۳۶
- ه) رها کردن و کوچ کردن مالک اراضی..... ۳۳۶
- و) فوت مالک و نداشتن وارث..... ۳۳۷
- فصل پنجم: توزیع ثروت‌ها و درآمدها در نظام اقتصادی اسلام..... ۳۳۹

۳۳۹.....	الف) نظریه توزیع کارکردی.....
۳۳۹.....	ب) نظریه توزیع شخصی.....
۳۶۲.....	توزیع ثروت و درآمد از دیدگاه اسلام.....
۳۶۳.....	اصول توزیع ثروت‌ها و درآمدها.....
۳۶۶.....	۱. حق نیازمندان در اموال ثروتمندان.....
۳۶۹.....	۲. حق نیازمندان در بیت‌المال.....
۳۷۱.....	توازن اقتصادی از دیدگاه اسلام.....
۳۷۳.....	راهبردهای توزیع عادلانه ثروت‌ها و درآمدها.....
۳۷۳.....	مقدمه اول: روش طرح بحث.....
۳۷۴.....	مقدمه دوم: نقش دولت و بخش خصوصی در تأمین فقیران.....
۳۷۹.....	الف) نظریه توزیع قبل از تولید.....
۳۸۱.....	ب) نظریه توزیع بعد از تولید.....
۳۸۱.....	۱. روش‌های پرداخت به عوامل تولید.....
۳۸۲.....	۲. نظریه ارزش و توزیع کارکردی.....
۳۸۳.....	الف) مالیت عرفی.....
۳۸۳.....	ب) مالیت شرعی.....
۳۸۴.....	۳. نظریه توزیع شخصی.....
۳۸۵.....	الف) عوامل تعیین کننده نرخ پاداش.....
۳۸۵.....	ب) توزیع عوامل تولید بین اشخاص.....
۳۸۷.....	ج) توزیع مجدد درآمدها.....
۳۸۷.....	فلسفه توزیع مجدد.....
۳۸۸.....	سیاست‌های توزیع مجدد.....
۳۸۸.....	الف) سیاست‌های تکلیفی.....
۳۸۸.....	۱. خمس.....
۳۸۸.....	۲. زکات مال.....
۳۸۸.....	۳. زکات بدن (فطریه).....
۳۸۹.....	۴. کفارات مالی.....
۳۸۹.....	ب) سیاست‌های تشویقی.....

۳۹۰	۱. صدقه دادن
۳۹۰	۲. وقف
۳۹۱	۳. قرض
۳۹۱	۴. عاریه
۳۹۲	همسویی رشد و عدالت
۳۹۲	الف) مکانیزم‌های خودکار رشد عدالت‌محور
۳۹۳	مشارکت در سود در بازار عوامل
۳۹۴	مشارکت در سود در بازارهای مالی
۳۹۵	وجود فیلتر اخلاقی در بازارها
۳۹۵	حاکمیت حقوق اسلامی بر بازارها
۳۹۵	ب) وجود بخش سوم فعال در اقتصاد اسلامی
۳۹۶	ج) سیاست‌های اقتصادی دولت
۳۹۷	توزیع در نظام اقتصادی سرمایه‌داری و اسلامی
۴۰۱	فصل ششم: تحریم ربا (بهره)
۴۰۳	مبانی و ادله تجویز بهره در نظام سرمایه‌داری
۴۰۳	دلیل عقلی مبتنی بر مبانی بینشی
۴۰۴	دلایل عقلی براساس حقوق فردی
۴۰۵	دلایل عقلی براساس فواید اجتماعی
۴۰۵	۱. نرخ بهره، اطلاع‌رسانی، تسهیل تصمیم‌ها
۴۰۶	۲. نرخ بهره و تخصیص اعتبارها
۴۰۶	۳. بهره، عامل رشد اقتصادی
۴۰۷	ملاحظات
۴۰۹	ربا از دیدگاه اسلام
۴۱۱	تعریف ربا و انواع آن
۴۱۳	فلسفه تحریم ربای قرضی
۴۱۷	اثر حذف ربا بر رفتارهای اقتصادی و تحلیل‌های کلان
۴۱۹	فصل هفتم: رقابت و تعاون
۴۱۹	مفهوم رقابت در نظام سرمایه‌داری

پیشگفتار

پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و استقرار نظامی براساس آموزه‌ها و احکام آن در ایران از یک سو و شکست مکتب‌های بشری و ناکامی نظام‌های گوناگون اجتماعی در تأمین نیازهای مادی و معنوی انسان از سوی دیگر، بر گستره انتظار بشر از اسلام افزوده است.

انتظار آن است که اسلام به‌عنوان دین هدایت فرد و اداره جامعه تبیین، نظام‌های اجتماعی آن ترسیم و دیدگاه آن در مواجهه با یافته‌های علوم انسانی و مکتب‌های بشری، با منطقی مستدل و مستند ارائه گشته، بینش‌ها، ارزش‌ها و منش‌های دینی متدینان آسیب‌شناسی و ساحت قدسی دین از پیرایه‌های موهوم و موهون، پیراسته شود.

تحقق این امور، پژوهشی دقیق، جامع و سامان‌مند پیرامون کشف و بازآفرینی آموزه‌های اسلام و نظام‌های اجتماعی آن و همتی والا و تلاشی شایسته و روزآمد را می‌طلبد و این امر بدون تأسیس نهادهای پژوهشی و آموزشی محض و کارآمد میسر نیست.

بدین منظور پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که نهادی علمی و غیرانتفاعی است در قالب پنج پژوهشکده حکمت اسلامی، دین پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و شانزده گروه علمی تخصصی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

پژوهشکده نظام‌های اسلامی، که مشتمل بر پنج گروه، اقتصاد، فقه و

حقوق، سیاست، اخلاق و مدیریت اسلامی است. به طور خاص با مطالعه نظامات اجتماعی، هدف‌های زیر را تعقیب می‌کند:

۱. کشف و طراحی نظام‌های سیاسی، حقوقی و اقتصادی اسلام؛
۲. تحقیق و تبیین عالمانه مبانی و مباحث اساسی نظامات اجتماعی اسلام و ارائه الگوهای کاربردی در قلمرو آن؛
۳. آسیب‌شناسی نظری و کاربردی نظام جمهوری اسلامی ایران و مدرسانی به متولیان امور و بسترسازی برای تحقق کامل‌تر نظام‌های اسلامی؛
۴. تحقیق در باب مسائل مستحدثه به انگیزه گره‌گشایی در زمینه نیازهای نوپیدای فقهی؛

۵. پاسخ‌گویی به شبهات مطرح در باب فقه و نظام‌های سیاسی، حقوقی و اقتصادی اسلام؛

۶. شناخت و نقد علمی مکتب‌ها و نظامات معارض.

تحقیق حاضر که نتیجه تلاش علمی محقق ارجمند آقای دکتر سید حسین میرمعزی در گروه اقتصاد پژوهشکده نظام‌های اسلامی است، به موضوع نظام اقتصادی اسلام می‌پردازد.

در این تحقیق، مبانی، اهداف، اصول راهبردی و اخلاقی نظام اقتصادی اسلام تبیین گشته و تفاوت‌ها و مزیت‌های این نظام نسبت به نظام اقتصادی سرمایه‌داری بیان شده است.

فرضیه تحقیق آن است که «نظام اقتصادی اسلام دارای مبانی، اصول راهبردی و آموزه‌های اخلاقی هماهنگ با اهداف عدالت و امنیت اقتصادی و بارور کردن استعدادهای طبیعت است.»

نویسنده تلاش نموده است به روش عقلی و نقلی با استفاده از آیات و روایات، این فرضیه را اثبات نماید.

ارائه تعریفی جدید از نظام اقتصادی اسلام و تبیین آن در ساختاری جدید در قالب مبانی، اهداف، اصول راهبردی و اخلاق و نوآوری‌های متعدد در اجزای بحث از ویژگی‌هایی است که این کتاب را از کتاب‌های نظیر خود ممتاز ساخته است.